

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

РОЗВИТОК АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Завгородня В. М.

*к.ю.н., доцент, завдувач кафедри МСПЦПД ННІ права
Сумського державного університету*

Функція екологічного інформування є однією з найважливіших в системі функцій екологічного управління, вона є найбільш загальною та інтегрованою і виступає предметом діяльності всіх органів публічної влади, що забезпечують управління природокористуванням і охороною довкілля [1, с. 124]. При цьому надзвичайної ваги набуває інструментарій обміну такою інформацією, доведення її до широких кіл громадськості, єдність підходів до представлення відомостей, повнота даних екологічного моніторингу, завдяки яким має забезпечуватися комплексна оцінка стану довкілля та різного роду впливів на нього.

В Україні вже були спроби створення єдиних автоматизованих систем з метою інтеграції інформаційних ресурсів державного моніторингу довкілля та інформування громадян відповідно до вимог Орхуської конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 року. Так, такі заходи передбачала Державна цільова екологічна програма моніторингу навколишнього природного середовища на 2007-2012 роки була профінансована лише на 8% і, відповідно, не була виконана в повному обсязі [2].

Створення загальнодержавної автоматизованої системи екологічної інформації нині є нагальною необхідністю, як з огляду на внутрішні потреби ефективного екологічного управління, раціонального природокористування і охорони довкілля, так і у зв'язку з зобов'язаннями, взятими на себе Україною відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Низка положень Угоди, зокрема щодо розвитку і зміцнення співробітництва з питань охорони навколишнього середовища, сприяння реалізації довгострокових цілей сталого розвитку і зеленої економіки, покращення системи охорони здоров'я, збереження природних ресурсів, підвищення економічної та природоохоронної ефективності, інтеграції екологічної політики в інші сфери політики держави, а також підвищення рівня виробництва завдяки сучасним технологіям (статті 289, 292, 293, 360, 361 та інші) з необхідністю вимагають підвищення ефективності екологічного інформування. Ст. 362 Угоди безпосередньо передбачає обмін екологічною інформацією, а отже, Україна має

вбудувати ефективну систему такої інформації задля співробітництва з ЄС в сфері охорони навколишнього середовища.

7 листопада 2018 року розпорядженням Кабінету Міністрів України була схвалена Концепція створення загальнодержавної автоматизованої системи «Відкрите довкілля», що, як передбачається працюватиме у вільному доступі та об'єднає в одну електронну базу екологічні дані різних центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Серед очікуваних результатів реалізації Концепції - модернізація роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері охорони навколишнього природного середовища, в тому числі раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів шляхом уніфікації та стандартизації державних управлінських і ділових процесів; досягнення якісно нового рівня державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на принципах результативності, ефективності, прозорості, відкритості, доступності, довіри та підзвітності; формування загальнодержавної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері охорони навколишнього природного середовища, в тому числі раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; забезпечення дотримання екологічних прав громадян у частині вільного доступу до екологічної інформації про стан довкілля, екологічні ризики/загрози для безпечної життєдіяльності, екологічну перспективу в електронному вигляді; оприлюднення державних реєстрів відкритих даних у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечення їх інтеграції у систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; забезпечення дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у тому числі передбачених Угодою про асоціацію Україна-ЄС [3]. За інформацією Міністерства екології і природних ресурсів України систему з оцифрованими екологічними даними «Відкрите довкілля» має бути запущено до 2020 року. Наразі на сайті Мінприроди доступні 31 набори даних щодо стану довкілля. Зокрема, у 2018 році були відкриті дані моніторингу водних ресурсів [4].

В ЄС Спільна система екологічної інформації (SEIS) функціонує вже понад десять років. Вона була створена за ініціативою Європейської комісії та Європейського агентства з навколишнього середовища. Наразі SEIS включає 39 країн: 28 країн ЄС, що входять до європейського інформаційного середовища, та країни східного сусідства (Вірменія, Азербайджан, Грузія, Білорусь, Молдова, Україна, Казахстан Киргизстан, Туркменістан, Таджикистан та Узбекистан). Впровадження SEIS сприяло покращенню збирання, обміну

і використання екологічної інформації в Європі, створенню через спрощення і модернізацію наявних інформаційних систем і процесів інтегрованої, доступної через мережу Інтернет загальноєвропейської бази екологічної інформації.

SEIS об'єднує величезний масив даних від Eionet (Європейська мережа інформації і спостереження за довкіллям, що є партнером Європейського агентства з навколишнього середовища), наукової спільноти, нових ініціатив щодо збирання і поширення екологічної інформації. Зокрема, до таких ініціатив належить Copernicus – програма ЄС по спостереженню, як супутниковому, так і наземному, за планетою Земля в інтересах усіх громадян Європи. Відомості, які надаються Copernicus, можуть використовуватися кінцевими споживачами для вирішення широкого спектра завдань у різних галузях – управління населеними пунктами, регіональне і місцеве планування, сільське і лісове господарство, охорона здоров'я, транспорт, туризм тощо. Ці дані враховуються політиками і державними органами з метою розробки екологічного законодавства, природоохоронних стратегій, для оперативного реагування на надзвичайні ситуації [5].

Copernicus та інші постачальники екологічної інформації підтримують SEIS, а та, в свою чергу, є платформою для доступу до даних і інтеграції їх в економіку, бізнес, політику та інші сфери соціального життя.

SEIS ґрунтується на семи принципах, до яких належать: 1) управління на рівні, якомога ближчому до об'єкта; 2) збирання інформації один раз і використання для багатьох цілей; 3) зручний доступ для виконання зобов'язань щодо звітності; 4) доступність для всіх користувачів; 5) доступність для проведення порівнянь у відповідних географічних масштабах та для участі громадськості; 6) повна доступність для широкого загалу на національному рівні і на відповідній національній мові; 7) підтримка загальними, безкоштовними та відкритими стандартами програмного забезпечення [6].

Важлива ідея, що лежить в основі SEIS, полягає в тому, щоб максимально розширити потенціал використання екологічної інформації. Застосування принципів SEIS робить можливим, наприклад, використовувати відомості, що збиралися для зниження ризиків повеней і пом'якшення їхніх наслідків, страховими компаніями, потенційними покупцями житла для оцінки своїх майнових ризиків.

Завдяки SEIS в ЄС та державах-членах значно знизилася адміністративне навантаження на органи публічної влади, економляться кошти, оскільки автоматизовані системи замінюють значну частину людських ресурсів у сфері обміну інформації, розширилися можливості та підвищилася ефективність екологічного менеджменту

Наразі можна стверджувати, що застосування принципів SEIS є надзвичайно актуальним і з необхідністю має бути враховане в Україні задля заміни централізованих систем звітності з різними індикаторами та формами представлення на сучасну автоматизовану модель обміну екологічною інформацією, засновану на загальному доступі, спільному використанні та сумісності з іншими базами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Завгородня В.М. Система і класифікація функцій державного управління у сфері природокористування і охорони довкілля. Правовий вісник Української академії банківської справи. 2011. № 1 (4). С. 120–124.
2. Відкрите довкілля. Зелена книга. Проблеми та можливості створення єдиної інформаційно-комунікаційної системи сфери охорони навколишнього середовища та сталого розвитку / Фондація «Відкрите суспільство». 12 червня 2018 року. URL: http://osf.org.ua/data/blog_dwnl/Zelena_kniga_redaktsiya_3.pdf.
3. Концепція створення загальнодержавної автоматизованої системи «Відкрите довкілля»: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 року № 825-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-2018-%D1%80>.
4. Всю екологічну інформацію в Україні буде зведено в єдину електронну базу «Відкрите довкілля» / Міністерство екології і природних ресурсів України. 8 листопада 2018. URL: <https://menr.gov.ua/news/32870.html>.
5. Copernicus. Europe's eyes on Earth URL: <https://www.copernicus.eu/en>.
6. Shared Environmental Information System (SEIS) / European Environmental Agency. URL: <https://www.eea.europa.eu/about-us/what/shared-environmental-information-system-1>.

ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ КУРСУ «ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Дерев'янко Б.В.

*д. ю. н., професор, професор кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України (м. Кривий Ріг)*

Складність правового захисту суб'єктів господарювання у сучасних умовах складних взаємовідносин у корпоративній, інвестиційній, виробничій, комерційній та інших сферах господарювання зумовлена об'єктивними чинниками (зокрема, динамізмом та різноманітністю господарських відносин), підвищує вимоги до майбутніх фахівців з правознавства щодо знань основ інвестиційно-інноваційного, корпоративного тощо права